

A térkép zöld színnel az alföldet jelzi. Az ugyanezen oldalon levő térképvázlat már nem ezt mutatja. Láthatjuk a Badacsony és környékének látképét, mellette ugyan-ezen terület térképét. (218) A tanulóknak azonosítaniuk kell a látszati képet a térképpel. Megdöbbenve láthatják, hogy a Badacsony és környékét ábrázoló térképvázlat egységesen zöld színű. Zöld színű a 438 méteres Badacsony és a 393 méteres Gulács.

A szövegnél mélyebb nyomot hagynak az ábrák, talán ez még fokozottabban vonatkozik a helytelen ábrákra. Gondolom, ez a hiba is hozzájárul ahhoz, hogy e tárgykör során kialakítandó fogalmak nem világosak.

Színekkel, még a zöld színnel is lehet egy-egy könyvet, még talán tankönyvek ábráit is élénkíteni. De talán éppen a földrajz tankönyv esetében ezt mellőzni kellene.

Miután éppencsak, hogy megtanulta a tanuló, ha megtanulta, hogy a zöld szín az alföldet jelenti, egy-két oldallal tovább hazánk egész területét zölddel látja beszínezve. (2:12, 2:13, 2:36) Ezek és a további rajzok, nem a tanult fogalmat erősítik.

Nincs kifogásunk a zöld szín alkalmazása ellen a Nagy-kunság, vagy a Hortobágy ábráinál. (2:22, 2:23)

De már megint kifogásolhatjuk, hogy a későbbiek során csupán „esztétikai” megfontolásból zölddel láthatjuk színezve a messze földön ismert szegedi piros fűszerpaprikát. A tankönyvben a következőket olvashatjuk: „...határában termett szép piros fűszerpaprikát megőrlik.” (2:30)

A felvetett gondolatokkal kívánunk hozzájárulni a szép tankönyv első tárgykörének eredményesebb feldolgozásához, a félreérthetetlen fogalmak kialakításához, a helyes fogalomjegyek biztosításához.

IRODALOM

1. Nagy Vendelné: A térkép alapismereteinek tanítása az általános iskola 5. osztályában. A Földrajz Tanítása. 1964. VII. évfolyam 4. száma.
2. Földrajz az Általános Iskola ötödik osztálya számára. Tankönyvkiadó (Füsi Lajos, Magirus Gyuláné, Nagy Vendelné és dr. Udvarhelyi Károly munkája.)
3. Ságghy József: Új tankönyv, új módszerek. A földrajz tanítása. 1965. VIII. évfolyam 3. száma.
4. Bulla Béla: Általános természeti földrajz. II. kötet. Tankönyvkiadó, Budapest. 1954.

Németh István
fióskolai adjunktus

A történelem tanításának néhány problémája az 5. osztályban

Az elmúlt tanév megadta az értékelést az 5. osztályba bevezetett történelemtanításról mind elvi, mind gyakorlati síkon. Igenlően döntötte el, hogy van-e helye a történelem tanításának az 5. osztályban; ugyanakkor felvetette, és élesen kihozta azokat a problémákat, amelyeknek helyes megoldása feltétele az igenlésnek.

Ezekből a problémákból ragadok ki, talán sürgősség és fontosság szerint, egy párat, hogy mindjárt év elején foglalkozzunk velük, vegyük számításba, s keressük a helyes megoldást, a legcélravezetőbb utat, módot.

Kétségtelen, az 5. osztályos tanulók nagyon szeretik a történelmet. Szeretik szép könyveket, rajonganak a meséért, vetítésekért, az érdekes képekért, színes szemelvényeinket szájatva hallgatják, de az eredmény a tanév végén nem volt arányos a rajongással. Nem volt olyan, s annyira kielégítő, mint azt a fokozott figyelemráfordítás, a megsokszorozódott

érdeklődés, gondos szakmai felkészülés, elmélyült pedagógiai munka után joggal várhattunk volna. Felszínesnek, szinte üresnek, „túl könnyűnek” találtuk az év végi számvetésnél, mind az összefoglalások, rendszerezések, mind az áttekintő ismétlések során a tanulók tudását. A sok és bő tankönyvi szövegből alig maradt valami „megfogható”, valami, amit átmenthetnénk a most induló tanévre aranytartaléknak, alapként, „magként”. Kongó üresség érződik a tanulók emlékezetében. Gondolkodásuk viszont meglepő fejlődést mutat. Jó a helyzet a kifejező készség fejlődésénél is. Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a témák, problémák szinte kínálózzanak a feldolgozásra. A sok közül az olvasási készség, a topográfiai alap megteremtése s a kronológia tanításának kérdését emeltem ki. Ezek nagyban hozzájárulhatnak, ha helyesen oldjuk meg, az új tanév munkájának az eredményesebbé tételéhez.

Mielőtt rátérnék témámra, közelebből meg kell vizsgálnunk azokat a kérdéseket, amelyek fényt deríthetnek, hogy miért nem értük el a remélt szinten a Tanterv által megszabott követelményeket.

Így megemlíthetjük, ha nem is eldöntő jelleggel azt a körülményt, hogy a tanárok nem kaptak oly mértékben útmutatást, mint ahogy azt remélték. Voltak ugyan tájékoztató, hasznosan irányt mutató értekezletek, előadások, bemutató tanítások; jelentek meg tájékoztató cikkek stb., de minden jószándékú törekvésnek „élet vette” a rövidesen megjelenő kézikönyv ígérete. Sokan szinte mindenható szerepet tulajdonítottak a kézikönyvnek: „majd a kézikönyv!” S az alapos nekiállást óráról órára halogatták. Mások, bár nekiláttak a munkának, de bizonytalankodtak, vajon jól végzik-e munkájukat, helyes úton járnak-e, ráüti-e munkájukra a jóváhagyó pecsétet a kézikönyv? Valahonnan elindult, mert elindult a kézikönyv-evangélium, csak a „megváltás” nem akart jönni. Mindmáig késett a „beteljesedés”. Ami nem kár, hiszen a kézikönyv szerkesztőjének is szükséges legalább egy évi tapasztalat, különben nem végezhet áldos munkát. A káros az volt, hogy előre beharangozták az év eleji értekezteleken a kézikönyv rövides megjelenését.

A másik kérdés, amit a tankönyvnek róhatunk fel, kevés a konkrétum az 5. osztályos anyagban. Maga a tankönyv szerzője említette, hogy többen, az év tapasztalata alapján, ezzel a kifogással fordultak hozzá. Túl sok a könnyen elillanó színes, sokszor színtelen „kötőanyag” a szövegben. Év végére sem fokozódott a követelmény a tanulókkal szemben, inkább csökkent.

Az időbeli adatok pontos évszámmal való rögzítése biztosabb eredményt hozott volna. A kerek számokkal való tájékozódás bizonyos lazaságot eredményezett. Nehezebben fogták meg a tanulók az 5000, 2000 stb. évvel ezelőtti rögzítést, mint ha pontos évszámokkal végeztük volna ugyanazt. Könnyebben elvették, összekeverték. Bár itt az is számításba vehető, hogy maguk a tanárok idegenkednek az ilyenféle időmeghatározástól.

Ezek után rátérek a felvetett problémákra.

I. Az olvasási készség és az 5. osztályos történelem tankönyv összefüggései.

E kérdéssel futólag már foglalkoztam lapunk ez évi 2. számában. Ott nem volt mód a bővebb kifejtésre. Így, anélkül, hogy ismétlésekbe bocsátkoznék, az elmúlt tanév tapasztalatai alapján megállapíthatjuk, hogy az 5. osztályba kerülő tanulók zöme képtelen a tankönyvi anyag olyan mértékű olvasására, hogy annak alapján maradandóan el is sajátítsa. Ez így van mintegy a tanév közepéig, de így van továbbra is azoknál a tanulóknál, akik már az év elején is az osztálynak ahhoz a harmadához tartoztak, akik csak nehezképpen tudtak olvasni. Ezek a megterhelés következtében felfejlődés helyett mindjobban lemaradtak, elkedvetlenedtek, s mint közömbös, érdektelen tömeg az osztály nehéz „tételét” adták. Több szülő panaszkodott, hogy gyermeke csak úgy tudja valamennyire megtanulni a történelmet, ha előlvassák neki. Különben az egész délutánt csak a történelem olvasásával tölti, s estére mégsem tudja.

A 4. osztályban vannak már hosszú olvasmányok. De más a követelmény az olvasmány-nyal kapcsolatban, s más a „tanulnivalóval” szemben. Sajnos, a tankönyv e téren nem számol a tanulók életkori sajátosságaival. Már az első órák anyaga túlhaladja a 10 éves gyermek teherbírását. Fokozatosan lehetett volna emelni a szöveg terjedelmét. Az első *leckék* a 15–20 sort nem kellett volna, hogy meghaladják. Csak félév táján növekedhetett volna 1½ lapnyira, de még év végére sem kellett volna, hogy elérje a 2½ lapot, nem pedig a 3. órán. — De számolnunk kell azzal, ami van. Így feladatunkat hozzá kell szabnunk, s egyik legfontosabb teendővé válik az olvasási készség fejlesztése.

Még akkor is nagy súlyt kell helyeznünk az olvasási készség fejlesztésére, ha a tanulók tantárgy iránti érdeklődése vallaná ideiglenesen kárát. Az helyrebillen akkor, ha a tanulók belejönnek az olvasásba. A nyári szünet alaposan kizökkenti a tanulókat az olvasásból, különösen a gyengébben olvasókat. Hiszen, míg a jól olvasók nyáron is szívesen olvasnak, addig a gyengébbek húzódoznak könyvet a kezükbe fogni.

Hogy hatatosan járjunk el, első teendők az olvasási készség felmérése. Olvassuk meg az osztály minden tanulóját. Értékeljük, s sorozzuk kategóriákba. Vegyük külön jegyzékbe azokat a tanulókat, akiknek feltétlen szükség van segítségre. Kérjük támogatást a magyarszakos kartársaktól, hogy óráikon külön foglalkozzanak a kérdéses tanulókkal. De attól se riadjunk vissza, hogy egy-egy szülőt felkeressünk s rábírnjuk, hogy foglalkozzék a gyermekével. Adjunk határozott programot a szülőnek: naponta olvassassa fennhangon a tanulót eleinte hosszabb, majd a fejlődés üteméhez alkalmazva rövidebb ideig. Vásároljon a tanulóknak az Ifjúsági könyvtár vezetője által ajánlott érdekes, színes, a tanuló érdeklődését is felkeltő könyvet, folyóiratot. Így szoktassa olvasásra.

Az órákon a tempót a felmérés alapján irányítsuk. Eleinte keveset vegyünk, s azt a keveset is az óra végén mennél több rosszul olvasó tanulóval olvassuk el. Nem baj, ha a kitűnők ásítognak. Miattuk ne „ejtsünk el” egyetlen tanulót sem. A teljesen rosszul olvasók mellé az önként vállalkozók közül azokat állítsuk segítőül, akiket előző tanítójuk is ajánl. Nehogy olvasás helyett rendetlenkedéssel töltsék az időt, s végül a jó tanuló gyermek is visszaessen fejlődésében.

Számolhatunk a vakáció utáni természetes fejlődéssel. Ezért egy hónap múlva ismét mérjük fel az előző felméréskor gyengének bizonyult tanulók olvasási készségét. Biztassunk otthoni olvasásra. Jelöljünk ki érdekes könyveket, mint a Gyermekenciklopédia köteteit, így az „Évezredek történetét”. Hasznos és érdekes olvasmány a most induló Képes Történelem I. kötete is. Azonban ne mulasszuk el érdeklődni az olvasottak iránt. Adjunk egynek-egynek módot, hogy beszámolhasson olvasmányairól. Főként azoknak, akikről előzőleg tájékozódunk, s megtudtuk, hogy történelmi tárgyú könyvet olvastak.

Allandóan tartsuk szem előtt, hogy a jó olvasás elsőleges feltétele a jó tanulásnak. Az olvasási készség fejlesztése tehát egyik legfontosabb teendője az 5. osztályban történelmet tanító tanárnak, mindvégig, de különösen az év első negyedében, felében.

Az említett módok megadják a lehetőséget a gyengébben olvasóknak is, hogy később óráink lendítői legyenek, illetve a történelmi ismeretanyagot legalább oly mértékben sajátítsák el, mint azt a Tanterv megköveteli.

II. A földrajzi tájékozottság, a topográfiai ismeretek elsajátítása is egyik igen nehéz tétele az 5. osztályos történelemóráknak. A tanulók a környezetismereteken kívül nem részesültek szervezett földrajzoktatásban. Úgy kell tehát hozzáfogni az 5. osztályban a történelemtanításhoz, hogy a szükséges földrajzi alapokat is nekünk kell megteremtelnünk. Sőt nekünk kell a földrajzi tájékozottság megteremtésének didaktikai és módszertani gyakorlatát is kialakítanunk. Hiszen a Tanterv leplezetlenül magas követelménnyel lép fel ezen a téren az 5. osztályos tanulóval szemben, amit csak alapos és megdöntött munkával tudunk úgy alakítani, hogy eleget tegyünk a Tanterv követelményeinek: „Tudják a tanulók megnevezni és a térképen megmutatni az ókor Tantervben rögzített államainak és a magyar őstörténet földrajzi helyét. Értsék a földrajzi környezetnek az őskori, ókori és a magyar őstörténelemben betöltött szerepét.”

A követelmény első fele nem tűnik megvalósíthatatlannak, de az, hogy a földrajzi környezetnek a történelemben betöltött szerepét is értsék, első gondolatra szinte lehetetlennek tűnik. Ehhez az szükséges, hogy a tanulók ismerjék is a földrajzi környezetet. A múlt év tapasztalatai azt igazolták, hogy sokkal könnyebben meg lehetett valósítani e követelményt, mint azt előre is remélhettük. Mi a magyarázata? Kicsit lebecsültük a környezetismeret földrajzi képzeteket, fogalmakat formáló erejét s a tanulók „önképzését”. Az olvasmányok, a rádió, a tv, a film mind megannyi tárháza a földrajzi ismereteknek, s mire a tanuló az 5. osztályba kerül, jól felhasználható anyaggal rendelkezik, amelyre nyugodtan támaszkodhatunk. Mégis az ismeretek rendezése szempontjából szükséges, hogy jó alapot vessünk, amelynek a birtokában azok a tanulók sem maradnak el, akik kedvezőtlenebb helyzetben voltak.

A történelem tanításához szükséges földrajzi ismeretek kifejlésénél nem nélkülözhetjük azokat az eszközöket, amelyek a földrajz tanításánál általánosak: térkép, földgömb, kép, esetleg film, homokasztal, színes táblai rajzok stb. Mindenekelőtt egy egyszerű homokasztalt készítsünk. Ne legyen túl nagy, hogy egyik osztályból szállíthassuk a másikba. Szükségből egy jókora tepszi vagy tálca is megfelel, s ezen a szükséges földrajzi alapelemeket kifejlélhetjük, kiformaltatjuk: hegy, domb, folyó, sík, hegyszoros, völgy, sziget, félsziget stb. Kapcsoljuk ezt a munkát táblai színes rajzzal össze, amit a tanuló a füzetükbe szintén színesen másolnak. Az alapelemeket azután vételessük észre a tanulók könyvében levő térképrajzon, majd az első órától bennlevő világterképen, földgömbön. Tudatosítsuk azoknak a világrészeknek a nevét, amelyek szerepet kapnak az 5. osztályos történelemanyagban. (Ö-világrészek.) Kerestessük meg a könyvben levő rajzon, majd a térképen. Helyes, ha hazánktól indulunk el.

Lassanként kiformalódnak azok a képzetek, amelyek a földrajzi fogalmak, fogalmi-rendszerek kialakításához szükségesek.

Nem nélkülözhető az állandó gyakorlás. Melyik a hegy, a folyó, a tenger stb.; hol van Magyarország, Európa, Ázsia, Afrika? Mivel foglalkozik helységünk lakossága? Miért foglalkoznak a síkságon földműveléssel, a folyók mellett halászzattal, az erdők mellett vadászattal? Mire a 3. óra anyagára sor kerül, ezekkel feltétlen foglalkozzunk! S akkor választ kaphatunk: hogyan alakulhatott az ember élete a hegyvidéken, a folyók, erdők mellett, s hogy a sík vidéken. Miből építhette lakását itt, s miből amott?

A továbbiakban már könnyebb a dolgunk. Egyiptom, a Nilus ajándéka c. módszeres egységnek a feldolgozásánál az első részegység így alakulhat:

A., *Részegység: A földrajzi környezet.*

1. Nézzük meg a könyvetek 27. lapján levő képet! Jobb kezetekkel takarjátok el a színes kép lila, piros és zöld foltjait. A szabadon maradt rajzon mit láttok? Nilusnak hívják ezt a folyót, s mellette alakult Egyiptom országa.

2. Fordítsunk a világrészek térképrajzához! Keressétek meg rajta hazánkat! Kövessük a vándormadarak útját! Merre szoktak ősszel szállni? A tengeren át érik el Egyiptomot. Melyik világrész az, ahol fekszik?

3. Keressük meg a nagy térképen is hazánkat! Merre kell hazánktól haladnunk, hogy elérkezzünk Egyiptomba? Melyik folyó szeli keresztül?

4. Nézzük meg a földgömbön! Stb...

Megbeszélés: Mi lehet a magyarázata, hogy az emberek ide tömörültek?

Vajon miért alkalmas a Nilus annyi ember eltartására? stb.

Részösszefoglalás: Hol fekszik Egyiptom?

B., *Részegység célkitűzése:* Vizsgáljuk meg bővebben, miért vonzotta a Nilus az ember-tömegeket!

„A finnugor őshazában” c. egységnél.

Az első részegység itt is a földrajzi tényezők megtanítását szolgálja:

1. Nézzük meg a könyv utolsó lapján levő térképrajzot! Keressük meg Magyarországot! Nem mindig itt laktak a magyarok. A piros nyilak irányából jöttek. Haladjunk a nyilak által jelzett úton visszafele! Az utolsó nyíl végén hova érkezünk el? Hatalmas nagy folyó, a Volga kanyarulatánál vagyunk. Mit láttok ott? Attól keletre? (Ural.) Hol volt tehát az őshaza?

2. Nézzük meg a térképen is! Milyen ott a színezés? Mit jeleznek ezek a színek? Mit jelentenek a folyók, vizek, hegyek, erdők az emberek, a nép életében? — Hova érkezünk tehát? A térkép színe szerint milyen lehetett ez a vidék? Mit olvashatunk le a térképről a nép életére vonatkozóan? (Év vége felé már feltehetünk ilyen kérdést is.)

(Felolvassuk a kijelölt szemelvényt: Tört. olv. II. k. 193. l. 1—11. sor, ami szintén a finnugor népek életére vonatkozik) stb.

Következetesség a földrajzi fogalmak jelölésében, a színek alkalmazásában; a számonkérő rész osztályfoglalkoztatásában állandó rajtalevés a földrajzi nevek gyakorlásában, térképmunkában, biztosítják azt az utat, amelyben a Tanterv követelményeit elérhetjük.

Teremtjük meg a szoros együttműködést a földrajztanárokkal, s vállalva, a kemény, kitartó munkának meg lesz az eredménye.

III. Az időbeli adatok megtanítása nem szorosan év eleji feladat, de már akkor is gondolnunk kell rá.

A Tanterv által kijelölt adatok nem számbeliségük miatt jelentenek gondot, hanem mint említettem részint elmosódottságuk, részint amiatt, hogy az időszámítás megtanítását túl későre ütemezi be a tankönyv. Addig nincs támpont. Indokolatlan volt a kereszténység kialakulásához kötni. Az időt már addig is számolták, egyik nép így, a másik másként: hol az olimpiai játékokhoz kötvé, hol a konzulok éveit számolva stb. A tanulóknak helytelen képzetek formálódnak, szorosan a kereszténységhez kötik az időszámítást, megnehezítve ezzel az előző korokkal kapcsolatos időbeli adatok alaposabb rögzítését, bevésését.

Gyakorlatomban az időbeli adatok tanulása, gyakorlása játékosan történik, nemcsak az 5. hanem a többi osztályban is. A következőképpen:

Készítettem egy 120x60-as táblát lécből. A lécekre gumiszalagot feszítettem ki. Rajszeggel rögzítve a 1/4 íves rajzlap negyedrésznyi darabjainak megfelelően. A kis lapocskákra láthatóan ráírom az eseményeket, illetve az eseményeknek megfelelő évszámokat. Az összekevert eseménylapocskákból a tanuló kiválasztja azt, amelyen a legrégebben történt esemény van, majd az azt követőt stb. Így felrakja a léckeret első sorába, ha az betelne, a harmadikba stb. A következő tanuló pedig a csomóba szedett évszámokat egyenkint a megfelelő esemény alá rakja. Helyes, ha a lapocskáknak csak a bal felső sarkát illesztjük a

gumiszalag alá. Úgy is megtartja. A tanulók is elkészítik maguknak a lapocskákat kisebbített alakban, s otthon az asztalon is gyakorolhatják.

Ily módon az évszámok megtanítása nem okoz gondot sem itt, sem a többi osztályban. A tanulók figyelemmel kísérik a táblánál dolgozó társuk munkáját. Fokozhatjuk a figyelmet, ha az évszámot felmutattatjuk a táblánál levő tanulóval, s az osztályból szólított tanuló mondja meg, hogy melyik esemény alá tegye.

Körütekintés, gondos munka sok problémát megoldhat, sőt áthidalhatja azokat a nehézségeket, amelyek a tankönyv jelenlegi hibáiból adódnak, (— reméljük — az újabb nyomás alkalmával már elmaradnak) önképzeményczés, találékonyság jó segítőtársai a tanárnak, ha a célt pontosan látja.

Turai Kálmán

A kislabdahajtás módszerének osztályonkénti alkalmazása a gerelyhajtás távlati oktatásának megfelelően: 5—8. osztály

A kislabdahajtás módszeres fokozatainak tárgyalása előtt elevenítsük fel az eddig tanult fontosabb mozzanatokot. Ezeket az „állomásokat” a tanulókkal is meg kell jegyeztetnünk. Szükség esetén újra vissza-visszatérünk a kiindulási ponthoz, hogy az ismert úton végighaladva most már lényegesen gyorsabban készítsük elő a megtanítandó mozgások izom- és idegrendszeri beállítását a már tanultak összefüggő ismétlése által. Olyan ez, mint a zenében a skálázás.

A testnevelési és sportmozgások ismételt gyakorlásának feladata általában kettős: 1. haladni az automatizálódás felé, 2. a megfelelő izmok és idegek tervszerű foglalkoztatásával a szükséges izom- és idegkoordináció megeremtetése az új, még ismeretlen tanítási anyag elsajátítása érdekében.

Foglaljuk röviden össze a 2—4. osztály legutóbb tárgyalt módszeres lépéseit!

2. osztály 1—3. fokozata: felállás arccal a dobás irányába harántterpeszállásban. Magastartásból karvezetés hátra, majd ugyanebben a síkban karvezetés előre, teljesen a dobás síkjában, kidobással összekötve. Az egész mozgás csak karral végrehajtva. (1.)

3. osztály 4—6. fokozata: a felállás az előbbivel teljesen megegyező, de a mozgás bővül a dobókarnak mellő középtartásából történő vezetésével és azzal, hogy a dobásban már a törzs is szerepet vállal. (2.)

4. osztály 7—8. fokozata: megjelenik az új kiindulási helyzet a nyolcados elfordulással jobbra vagy balra a dobókarnak megfelelően, amelynek mozgási távolsága változatlanul megmarad, síkja pedig a dobósík. Az elfordulással egyúttal jelentkezik a dobómozgás legkritikusabb mozzanata: a visszafordulás vagy befordulás a dobás irányába, amely nélkül nincs hajtás, a szer „kilövése” nem lehetséges, mert az „íjszerűség” hiányzik a test tartásából. Legfeljebb csak billentés lesz a befejezés, mégpedig oldalirányú, az izmok támogatása nélkül. Ennek hátrányait nem lehet eléggé hangsúlyozni az ívszerűen hajlított test húzásával szemben. (3.)

Miután a tanult 8 fokozatot 3-ra szűkítettük, és a gyakorlás által jól beidegzettnek látszik, mehetünk tovább egy lépéssel. Miközben ismétlgetünk, egy pillanatig se zavarjon bennünket az, ha a tanulók türelmetlenek és mindenáron nagy dobásra törekednének, ami legtöbbször csak a technika rovására történne. Az ilyen engedmény csak tönkretelheti mindazt, amit eddig hosszú, türelmes munkával és módszerességgel sikerült felépítenünk. Lebegjen mindig szemünk előtt a következő sorrend: 1. Helyes technika, végrehajtási mód. 2. Növekvő távolságra való törekvés. Amint a mozgásban súlyosabb hibák jelentkeznek, azonnal vissza a technikázáshoz.

Folytassuk azonban most az eredeti sorszámozással, és következék a kislabdahajtás 9. fokozata!

Kh.: nyolcadfordulatos harántterpeszállás, testsúly főleg a dobó lábbon. A dobó kar a váll meghosszabbítását képezi hátrafelé a vízszintesen fölfelé néző tenyérben tartott labdával. A szabadon levő kar a test előtt helyezkedik el ugyancsak vízszintesen. Később, a gerelyhajtásnál külön kis szerepet kap majd, mégpedig a gerely hegének a röppálya irányába való beállításával, amely feladat szinte természetes következménye lesz a mostani kartartásnak. A tekintet előre néz a dobásnak megfelelően. Feltételezve, hogy az előzőkben (három pontban) összefoglalt mozgásformák folyamatossága már eléggé biztosított,